

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un sic garmond: prima dată 14
beni; a doua oară 12 benii; a treia
oară 8 b. de fiecare publicățiune

Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA

„Să fie lumină“.

Sub acest titlu s'a înregistrat în acest ziar de Paști, cald și motivatul apel al studentului Nicolae Balan din Cernăuți, pentru înflințarea unei reviste teologice-științifice a studenților români teologi ortodocși din regat și Austro-Ungaria.

N'avem cuvinte din destul de calde pentru această idee eșită din cercuri studențești.

Ea e, întâi de toate, o dovadă de sine vorbitoare despre nivelul intelectual-moral la care s'a rădăcit tinerimea noastră academică în genere și teologică în special, — dar ea e și o rezultată a preocupărilor nobile ale tinerimii, e indicarea unui punct în viața noastră literară-bisericească, ce trebuie ajuns în timpul cel mai scurt și cu ori-ce preț.

Două sunt ideile principale, cari străbat acel apel, adresat de dl Balan tuturor colegilor săi: din București, Iași, Sibiu, Arad și Caransebeș. Întâi: promovarea literaturii și științei teologice în Biserica română ortodoxă și angajarea tinerimii încă de pe băncile universității în serviciul acesteia, deschizând posibilitate celor capabili și îmbărbătând la încercări pe cei avisați la acestea. Iar a doua idee este: încheierea unei corespondențe de studiu între studenții de azi, bărbați ca mâne angajați în serviciul de păstori de suflete și servitori ai Bisericii, care

corespondență să se continue și în viața practică.

Că sunt vrednice de toată atențiunea aceste idei cum și espunerea și motivarea lor — e afară de toată îndoiala.

Din ele transpiră maturitatea gândirii și căldura inimii, și nu e mirare căldura cu care a fost acest apel întimpinat în cercurile studenției teologice. Pentru a te convinge, e destul a ști și numai răspunsul celor două îndepărtate centre ale studenției teologice: București și Arad, cari s'au pronunțat cele dintâi în chestie.

Ba s'au pus în prospect, bună-oară din București, din partea unei persoane sus puse un însemnat ajutor material de *fiecare număr* ce va apărea din plănuita revistă teologică. Nu suntem autorizați a-i comunica d'ocamdată numele.

Vorba însă e: apelul a întimpinat reșunet nu numai moral ci și material chiar și acolo, unde e mai puțin simțită trebuința unei asemenea reviste teologice, ce va fi să redacteze după felul altor asemenea reviste din Apus.

Cât de mult ar merita aceasta chestie o atențiune încă și mai deosebită din partea celor chemați dincoaci de Carpați, la noi, cari n'avem *nici un institut teologic superior și nici o revistă bisericească* care să dea cuvenita atențiune științei teologice și răspândirei acesteia în clerul nostru!

Între asemenea împrejurări idea plănuită reviste teologice studențești e de o incontestabilă importanță îndeosebi pentru

biserica și clerul nostru și ar face însemnate servicii reale, pe cari — cel puțin deocamdată — organele noastre bisericești, în mâna cărora e depusă administrarea bisericii și soarta ei, ori nu le-a putut satisface, ori le-a neglijat aproape consecvent, în urma unei false priceperi a lucrurilor, cași când soarta și viitorul organismului bisericii ar depinde în locul întâi dela sumedenia de acte și porunci risipite prin arhivele consistoriale și nu dela lumina care să sprijinești, une-ori chiar să înlocuiești rigoarea «poruncilor».

După modesta-mi părere, acest sistem de guvernare a bisericii prea samănă a muncă polițială și nu a muncă de luminare și de întărire a convingerilor.

Eată deci, de ce eu unul salut deschis și cu inimă deschisă ideea din chestie!

Intrupată această idee, va putea să însemne nu numai un punct luminos în istoria literaturii bisericești celei atât de sêrace azi la noi, dar cu timpul — în viitor, când generația grupată în jurul acestui steag și călăuzită de principiile ce se promite a și le însuși — va însemna și un progres real în întreaga viața bisericii române a Răsăritului de dincoaci și dincolo de Carpați.

«Prin o revistă teologică românească și prin astfel de legături (de studiu, trecute de pe băncile institutelor teologice și în viața practică) s'ar preveni în teorie și în praxă modernului demon al necredinței, care într'o formă în jos, în alta în sus ciă-

„VIRCOLACUL“.

— SCHIȚĂ. —

Una din cele mai plăcute fizionomii ale orașului e Conu Costache.

Cei de-o vîrstă cu el spun că are aproape șapte-zeci de ani, dar traiul fără de necazuri pe care l'a dus, stălicică frumoasă, nevastă iubitoare ca o soră, doi copii ajunși bine și mai ales firea lui bună, l'au păstrat voinic, sprinten la mișcări și vioi la minte de nu-l dai nici cinci-zeci de ani.

Istorisește cu un farmec și cu un haz, care-l adună împrejur galerie de câte ori deschide gura să spue câte una și, fiind om umblat prin străinătate și mai fiind și vînător, știe fel de fel de comedii.

Ăst om bun ca pâinea, tot-deauna zimbitor, care par-că răspândește dintr'însul valuri de veselie, devine acru și stîfos de câte ori s'o întempla să-l meargă rău la preferanță, singurul, dar zilnicul, joc de cărți pe care-l joacă. Și nu se supără de zgîrcenie, că nu e zgîrcit, din potrivă e larg la mână, dar așa e firea lui.

Cum s'o întempla să între de două ori pe rînd și l'or mai nêcâji și partnerii se supără foc. Toate îi par rele: dulceața acră, cafeaua prea dulce, apa prea rece, lampa prea mică, tibișirul neascuțit; țipă la băiatul care-l servește; schimbă scaunul că scîrție; trîntește cu pumnii în masă de sar sfeșnicile; aruncă celor cari fac haz pri-

virii de ucigaș peste ochelari mă rog, o supărare grozavă, toată supărarea de care e în stare un om care n'a avut alt pe ce să și-o cheltuiască.

Partnerii îl cunosc și știu că la cinci minute după sfîrșitul partidei, ăst om o să devie ear bunul, plăcutul și hazliul conu Costache.

Dacă stai lângă el, când o juca preferanță, să te scoli, cum o intra odată, să n'astepti să-ți zică: „mai scoală-te, neiculiță, că m'ai uscat.“

Zisese într'o zi, după două intrări, unuia cu care chiar atunci făcuse cunoștință și care nu se urnea de lângă dînsul:

— Iartă-mă, te rog, domnule, dar eu cred în vircolaci. Asta e joc și de fizionomie. Eu d'abea pot să-mi compui fizionomia mea, p'a d'umitale nu pot s'o compui. Mută-ți te rog, scaunul mai așa. Merci. Nu te supăra.

D'atunci celor cari fac galerie la joc le-a rămas numele de vircolaci; și în odaia unde joacă prefă Conu Costache mișună vircolacii, că dacă-l merge bine, e grădină și-l ascultă cu drag, — dacă-l merge rău, trec din apropierea lui și fac haz de cum se supără.

Astă seară sindrofie la prefectul. În salon dansează domnișoarele; în alte odăi partide de coane; aici masa de prefă unde joacă Conu Costache cu alți trei, între cari procurorul, jucător șiret, care are un dar deosebit de a-l scoate din răbdări; împrejur galerie numeroasă.

Conu Costache perde; e foc, dar se stăpânește, nu-și poate da drumul supărării, alături sunt cocoanele. Cei-l'alți sunt pe la mijlocul talonului, el abea a scos șase și e intrat în căsuță cu trei-zeci...

În vremea asta o cocoană bătrână se apropie. E moldoveancă, mama doctorului Ionașcu. Ia un scaun și se așează lângă Conu Costache, cu liniștea și seninătatea bătrînilor, cari nici nu vîd nici nu prea aud bine... Și stă.

Din când în când pune, cuminte, lui Conu Costache câte o întrebare, care se potrivește peste turbarea lui ca untdelemnul peste jăratic.

— Șe frumos trebui să fie la moșie la mata acu, Coane Costachi.

— Frumos, coană Raluco, răspunde el, silindu-se să zîmbească — și se mai scrie cu 18 în căsuță.

— Mergi adese că-i tare în apropiere.

— Am fost și azi, coană Raluco.

Nu se poate descrie deosebirea dintre liniștea cu care coana Raluca își numără mătăniile și furia cu care Conu Costache face cărțile.

— Îs frumoase grîiele, coane Costache?

— F.... f.... frumoase, coană Raluco, răspunde el, băgându-și mînilor între gît și cămașe și trăgînd cât poate ca să-și lărgească gulerul...

... Joc închis, procurorul îl joacă de sub as, Conu Costache intră de două ori la șapte carale.

— Ai până acolo o șuse tari bună.

— D.... d.... da, coană Raluco.

E o minune cum batista nu-i ia și pielea după frunte, așa și-o șterge de cu furie. Partnerii și galeria rid pe infundate; și procurorul nu-l slăbește de loc, îl vede infuriat, îl licitează cu nimic în mână și-l lasă tocmai la vreme ca să între de câte două ori. Și în vremea asta întrebările coanii Raluco pică una câte una ca boabele mătăniilor. Ea nu aude cum părăie cărțile, nici locomotiva din gătul lui Conu Costache,

tină bazele vieții morale și sociale de azi — observă apelul din chestie.

Apelul din chestie se întemează mai mult pe motive istorice și pe cultură bisericească. Intru spriginirea lui se pot însă invoca și alte motive, nu mai puțin ponderoase.

La noi, n'am putea zice că nu domnește în oareși care măsură și birocrațismul în biserică și respective în administrarea ei externă. Altcum de ar fi, n'am avea atâtea clișeurî, ruginite cari și mâne și poimâne sunt și rămân pururea tot ceea de ieri și alaltăieri.

Resultatul unei asemenea administrații se recunoaște numai în moravurile arhivelor și în prea dese cazuri de nemulțumire și de hârjoniri a păstorilor cu păstorii lor în afară în așa măsură, că mașinaria administrației bisericești e răstrânsă. uneori numai la aplanarea diferențelor, la o operă negativă în loc de a avea necesarul timp fizic pentru promovarea intereselor cardinale ale Bisericii.

Rostul bisericii e însă a îndeplini o operă pozitivă: de-a lumina, și prin aceasta a tăia calea răului înainte de ivirea lui, intru cât aceasta se poate aplica și la biserică numai într'un senz relativ.

Nu mai între asemenea condiții se poate conta la un progres real în viața bisericească: făcând mai mult chestie de apostolie, decât de birocrațism.

Nici Domnul Christos nu a voit ca apostolii săi să fie birocrați. De aceea de prima atribuție a apostoliei a pus datorința predicării. Cu aceste cuvinte i-a dimis în lume la înălțarea Sa la cer: »Mergând, învățați toate neamurile...«

Iar noi, dacă pe alte căi am apucat în parte, n'avem să lamentăm dacă în sinul bisericii vii a slăbit credința și respectul către cele sfinte, dacă se micșorează sentimentul vieții religioase-morale și al disciplinei bisericești, dacă crește zilnic îndrăjirea către biserică și dacă credincioșii tot mai mult își detrag dinariul dela susținerea instituțiilor puse sub ocrotirea bisericii.

Din contră, se reclamă o radicală îmbunătățire. În locul birocrațismului și al po-

runcilor să se introducă mai multă apostolie, să se facă cu mai arzătoare revădă datoria de a lumina din partea tuturor organelor menite a governa biserică: școalele noastre teologice să devină tot atâtea centre de cultură teologică, iar fie-care candidat de statul preoțesc — un convins și capabil apărător al bisericii și al intereselor poporului.

În caz contrar, ne convinge realitatea, nu odată regretabilă, unde ajungem cu școli teologice neglijate, cu preoți răstrânși la împlinirea mecanică a îndatoririlor liturgice, cu protopopi de administrație »practică« și cu Venerabile Consistoare necesitate din o sută și una de cauze a rămânea în 35—40% la îndeplinirea operelor negative în administrarea organismului bisericesc.

O asemenea administrare a bisericii, cum nu odată se face la noi, îți lasă impresia, că nu păstorul dă direcție vieții turmei, ci turma și rătăcirile ei, provenite din situația grea a vremurilor ori din nedăbăcia păstorilor, determină direcția și sfera de activitate a forurilor administrative bisericești.

Așa e: când d'a 'ntorsul lucrî, nu te mira dacă pe dos îți ies lucrurile! !

În veacul XIX, care a fost o epocă de reculegere a bisericii Răsăritului și de reorganizare, a fost și a rămas chestie de preocupare crearea de instituții culturale — religioase și de instituții după atâtea veacuri de împilare, ce s'au revărsat peste Biserica Răsăritului.

Sistemul de cărturari bisericești autodiectați și a celor crescuți în jurul vr'unui teolog de seamă ori prin școlile teologice ale Apusului, fu înlocuit cu teologii crescuți în școalele din patrie. Așa se făcu în mare parte în Grecia, Rusia, în biserică ortodoxă a Austro-Ungariei, în principatele române ș. a.

Rusia, de pildă, pe lângă patru academii superioare mai are 57 seminare inferioare teologice.

De asemenea și în celelalte teritorii ale bisericii ortodoxe, până și în Ierusalimul îndepărtat, s'au înființat școli teologice, rădicându-se unele din ele, ca cea din Atena,

Cernăuți, București, la însemnătatea școalelor apusene de acest fel.

Oare noi, cei din metropolia română ortodoxă din Ungaria și Ardeal, când vom avea o asemenea școală?...

Spiritul timpului a cerut insistent, ca Biserica să-și ia în serviciul său școala. Pentru-că numai biserică ce și are razim în niște școale bune teologice, poate să reziste cu succes tentațiilor externe și interne.

Și pentru-că numai un cler cu cultură și educație solidă bisericească e capabil, în virtejul turbat al vieții de azi mai ales, să-și înțeleagă și să-și împlinească misiunea.

De aceea biserică ortodoxă în veacul XIX, în nisuițele sale de reorganizare, a dat o deosebită atențiune institutelor teologice și culturii clerului.

La o parte fie pusă întrebarea: Oare și la noi se urmează întocmai?...

Pentru a nu mai aminti și de alte biserici particulare, în Grecia d. es. după sfârșirea războiului de neatarnare, care aduse țării independența politică sub regalitate iar mai târziu, pe la jumătatea veacului trecut, încă și autocefalia, factorii chemați, conduși de ideea înălțării culturale a clerului, după înființarea școlii din Atena, desființară mai multe din prea multele mănăstiri, iar averile lor le constituiră într'un fond menit a promova în special cultura clerului și în genere literatura bisericească.

Și dacă e vorba la adecă, încă nu ni s'a dat să vedem vr'o biserică particulară din sinul Bisericii Răsăritului, care să fie pusă în calea adevărată a prosperării și în condiții de progres fără cartea teologică.

Până și mica biserică eterodoxă armeană, încă din zilele primelor sale începuturi și de mai mult ca o mie de ani mereu oprimată de Turci și în parte spulberată și risipită în deosebite țări ale Europei, a înțeles rostul cărții teologice, având o clasă de teologi, a vardapeților, cari erau sfetnicii șefului bisericesc și din cari-și alegea ierarchii! . . .

Ce păcat că n'avem și noi vardapeți! De i-am avea, n'ar fi cum e: să n'ai ce numără nici pe degetele mâinilor opurile de valoare științifică în literatura teologică dezvoltată în mitropolia noastră.

N'avem vardapeți, avem însă — venații de mitre. . .

Dar s'o lăsăm asta. Soartea bisericii nici de altfel nu o pot decide cei mici de suflet. Ei pot numai s'o împedecă în ajungerea misiunii ce i-a dat-o Domnul, conduși fiind de poftele pătimase ale micimii de suflet și ale îngustimei vederilor.

De aceea la vreme ar fi odată, ca adevăratele interese și condițiile de progres ale bisericii să se privească prin prisma cărții teologice: ori ce alte vederi sunt unilaterale.

Sunt unilaterale. Pentru-că Biserica lui Christos nu este institut de bursă, ear servitori ei nu-s agenți de târguiri.

Nici institut polițial nu e biserică. Pentru-că Domnul Christos n'a purtat nici pungă, nici sabie, ear drept scut al intereselor morale și al condițiilor de existență fizică: și-a pus biserică sub scutul Duchului sfânt, promițându-se a fi cu dânsa până la sfârșitul veacurilor.

Biserica e împărăția lui D-zeu pe pământ, e o instituție de luminare.

Răspândirea luminii e atribuția bisericii lui Christos....

Insuși Domnul, venit în lume, a zis despre Sine: »Eu sunt lumina, adevărul și viața...«

— nu vede nici necazul lui, nici veselia celorlalți.

— Dar pădurea șea frumoasă di pi dreapta s'o tăet, coane Costache?

— S..... s..... s'a tăiat, coană Raluco, răspunde el uitându-se în tavan și greblându-și tâmpilele.

Ajută — Intră, zice joc — găsește regulat în talon două nefle care nu-i trebuie. Așa potriveală de carte, făcută parcă într'adins nu s'a mai văzut. Să te căznești s'o puî cu mâna n'ai putea. Regulat morișcă: unul tae la carale, — alălalt tae la picî și, din opt jocuri ghintuite, se alege cu cincî. Bunioară acum un as și un mariaj tăiete. Intrare patru-zeci și opt!

— Dar lăcușorul șela din stânga, mai este, coane Costache?

— M..... m..... mai este, coană Raluco.

Văjje pe postav periuța cu care șterge șirul întreg de intrări și le scrie adunate la un loc 94 cu țifre de-o palmă.

— Dar, mă rog matale, hanu...

Conu Costache se întoarce cu scaun cu tot.

— Coană Raluco, mâne după ameaza merg la moșie cu nevastă-mea, — trecem să te luăm și pe d-ta. Așa o să poți vedea cum s'a tăiat pădurea din dreapta; o să poți vedea cum umblă cocostircii pe lacul din stînga; o să poți vedea cum s'a înouit hanul dela barieră; o să poți vedea ce case frumoșele și-a făcut Ioniță Andreescu dela Ulmî; o să poți vedea ce rezervoare mari a așezat lângă șosea fabrica Aurora...

Coana Raluca a înțeles și se depărtează, numărându-și mătâniile; acum o fi în a treia o-

dae și Conu Costache urmează, pe când toți se prăpădesc de ris:

— ...O să poți vedea cum s'a șters numărul de pe piatra dela chilometrul 76; — o să poți vedea cum au spart băeții cu pietre candelile de la stilpii de telegraf; o să poți vedea cum s'isfe găscanii, când trece trăsura; o să poți vedea....

Și întorcându-se către partenerii cari rid cu lacrămi:

— Teribil vircolac!!!

Ioan Al. Brătescu-Voinești.

S'A 'NOPTAT.

S'a 'noptat încet cu 'ncetul:

Luna vraja și-o îmbie:

Singur — singurel poetul

Trece ulița pustie.

La perdelele închise

Mai aruncă o privire,

Unde dorm atâtea vise.

Aiurit apoi rămâne

Și cu ochii duși în lună:

Cântecul cel nou, de mâne,

Tot mai clar în minte-i sună...

(„Deșteptarea“).

Cine astfel e deprins a privi menirea bisericii, nu poate să nu salute din suflet idea unei reviste a studenției teologice române ortodoxe de pretutindenea.

O asemenea revistă — ca să mă întrebunțez de cuvintele din menționatul apel — ar servi nu numai spre a stimula dispoziția celor capabili spre activitate literară în viitor; ea ar avea de rezultat nu numai lățirea științei teologice în cercuri cât mai largi; ea nu numai că ar satisface aceleași trebuințe simțite în biserică noastră pentru lățirea științei și culturii teologice; ea nu numai ar promova idealul religios-moral, care e același atât în răsărit cât și în apus de Carpați, — dar mai presus de toate, din concentrarea studenției în jurul unei reviste teologice proprii ar rezulta pentru prezent încheierea unor legături de studiu între studenții teologi români de pretutindenea, ear pentru viitor s'ar întemeia între bărbații bisericii din Austro-Ungaria și Regat o comuniune și mai strânsă, ce în alt chip între actualele împrejurări e imposibilă...

O asemenea revistă, cu alte cuvinte, ar sădi și cultiva un dor de carte în studenția teologică, fiitorul cler al Bisericii române ortodoxe, spre a putea ține pas în viață și în literatură cu clerul altor biserici.

Pentru importanța reală a acestei idei când ea ar deveni fapt, a întâmpinat ideea acestei reviste o caldă încurajare și sprijin din partea bărbaților de carte, ca de es. venerabilii profesori dela facultatea teologică din Cernăuți, cari și până aci i-au pus în în prospect toată căldura inimii lor. Pentru aceeași importanță a ei, a fost salutată și din București cu o nu mai mică însuflețire și în sinul tinerimii teologice.

Pentru aceeași importanță merită ea atențiune și tot sprijinul și din partea factorilor dători de ton în metropoliă noastră, a căreia cler e cel mai avizat, între condițiile noastre culturale actuale, la o bună revistă teologică-științifică, carea azi cu desăvârșire ne lipsește.

G. Ciuhandu.

Un an de temniță.

O veste aproape de necrezut se depeșază din Pojon.

Vrednicul deputat slovac *Veszelovszky* a fost osândit la un an temniță de stat, o mie coroane amendă în bani și una mie cincisute coroane restituire de spese, de tabla reg. din Pojon, unde i-se apelase de procuror sentința de achitare adevădat de tribunalul din Nyitra în procesul ce i-sa intentat pentru agitație.

Cititorii nostri de sigur își vor aduce încă aminte de fazele acestui proces, despre care noi am adus la vremea sa rapoarte amănunțite. Și își vor aduce desigur aminte de resensul general provocat între toți oamenii de bine de șovinismul fără seamăn: a cărui product era evident că este procesul. După desbatere de câte-va zile tribunalul a adus sentința de achitare ceea-ce astfel n'a surprins nici pe Unguri.

Sovinistul procuror a apelat sentința la Tablă, care zilele trecute deliberând asupra ei, l-a aflat pe *Veszelovszky* vinovat în agitație împotriva națiunii maghiare și a adus sentința draconică amintită mai sus.

Veszelovszky și apărătorul său a însinuat în contra sentinței nulitate.

Știri locale.

Eri a fost în Arad emulația regnicolară a societăților gimnastice din țeară.

Ministrul de culte și instr. public *Berzev*, s'a reprezentat prin consilierul ministerial *Victor Molnar*.

La învitarea P. S. Domn Episcop Ioan I. Papp a onorat cu visita sa și institutul nostru pedagogic-teologic, unde a fost primit de directorul seminarial Roman *Ciorogariu* și condus în departamentele institutului.

Sperăm că și dl consilier ministerial va fi dus din Seminar aceleeași impresii, pe cari le duc toți cari-l vizitează și adevărată impresia curățeniei, ordinii și disciplinei.

La festivități vom reveni.

Răsboiul ruso-japonez.

„*Novoie Vreme*“ polemizează cu „*Times*“, care vrea să spună că Germania e mai mult decât neutrală față cu Rusia. Poate să fie așa, poate nu; dar în ori-ce caz Anglia e mai puțin decât neutrală față de Rusia, că e aliata Japoniei și n'are decât să fie. Inzadar e geloasă de Germania, dar, ori cât de mlădioasă ar fi, nu va putea Anglia sluji la doi domni.

— „*Daily News*“ și „*Journal*“ află că relațiile între *Kuropatkin* și *Alexeef* sunt din cele mai încordate, aproape de rumpere. *Kuropatkin* a trimis la 10 Maiu o telegramă de trei mii de cuvinte Țarului, plângându-se că *Alexeef* vrea să-i impună un plan de răsboiu, cu totul în potriva ideilor sale. Declară că dacă nu are libertatea cea mai desăvârșită de acțiune nu mai poate lua nici o răspundere. Corespondentul lui „*Journal*“ arată că e teamă ca nu cum-va elementele turbatoare chineze să nu se răscoale, încurajate de durată lungă a răsboiului. *Hanoteaux*, fost ministru de externe, se teme de același lucru, care ar duce la o conflagrație generală.

— Se spune în Berlin că Japonezii ar fi cumpărat prin casa *Flint* dela Chile două chiu-rasate. „*Esmeralda*“ și „*Hakapuko*“ cu 26 de milioane de lei și că și-au asigurat dreptul de-a cumpăra până în 45 de zile, încrucișătorul „*Căpitanul Prat*“.

— Prințul „*Meșcevski*“ scrie în „*Grajdani*“: „Soldații nostri s'au luptat ca niște ofițeri, ofițerii ca niște coloneli, colonelii ca generali; toți erau frați, eroi. Dar cu cine vorbești despre lupta aceasta, un lucru auzi: E ceva ne în regulă și ne întrebă: oare generalii nostri se folosesc ei de timpul cât e pace pentru a studia? Din lupta din urmă se vede că sunt generali, cari zic: „La ce să mai învățăm, tot n'au să mai fie de acoma răsboiaie“.

— Frunțașii Japoniei se silesc a face să se desființeze obiceiul de a se ucide singuri în loc de a cădea prinși, acest obicei, numit *harakiri*, tăierea burtei, ar putea aduce înfrângerea Japoniei.

— Trupele rusești vor purta vara uniforme nu albe, ca până acuma, ci de-o culoare sură verzie (khaki), cum au purtat Englezii în Africa de sud. Asta ca să nu fie așa de ușor de luat la ochi.

Președintele comisiunii boudgetului, în camera Franței, d. *Doumer*, a zis la un banchet: „Dorim pacea, dar trebuie să fim așa de tari încât s'o putem impune ori cui, ar pofti să ne atace. Drama cea mare, ce se petrece în răsăritul depărtat, ar trebui să ne fie îmbold. Tinerul monarh, care a chemat conferința păcii la Haga, dorea așa de mult pacea încât cei din jurul lui au uitat cu desăvârșire a se pregăti de răsboiu. Tocmai această clipă au prins-o dușmanii, de au atacat pe neașteptate flota rusească și mai departe: „La ce ar folosi alianțele, dacă nu s'ar ținea la vremuri de criză? Aci nu e vorba de formațiune trecătoare diplomatică, ci de o luptă între două civilizații, între a Europei și a Asiei, și nu se poate ca Franța, care merge în fruntea civilizației, care e țeara cea mai europeană din Europa, să fie de partea galbenilor“.

— Tot vin știri că Rușii își schimbă planul de răsboiu; o fi drept sau nu, nu se poate ști; dar e sigur un semn că în Rusia au început a avea alte idei despre Japonezi, pe cari, la început, îi desprețuiau. Japonia a tras folos de învățăturile artei militare europene, iar asupra Rusiei își răsbnună urmările unei barbarii veche de sute de ani.

Mai mult decât uimitoarea dibăcie militară a Japonezilor, e de vină pentru înfrângerile Rusilor neașteptata nepricepere a căpeteniilor armatei rusești. În armata japoneză domnește o disciplină în adevăr model și spiritul de jertfire pentru o cauză sfântă, în vreme ce la Ruși întâlnești de-

zorganizare și împlinirea datoriei de frica loviturilor de cnut. Ceea-ce *Alexeef* n'a fost în stare a face, n'a putut, până acum duce la capăt nici *Kuropatkin*, și *Skyrdlof* va sosi poate la *Port-Arthur* când pe el va țalfăi steagul cu soarele roș pe alb. Schimbarea planului ar însemna îndreptarea unui șir lung de greșeli grele tactice, cari s'au săvârșit în aceste patru luni de răsboiu.

— Vice-admiralul *Ciuknin*, cărui i-s'a încredințat comanda asupra flotei mării Negre e unul din cei mai buni ofițeri de marină ai Rusiei. A fost comandant al apărătorului de coaste: „*Ne tronî menea*“ (Nu mă atinge) și apoi al încrucișătorului „*Pamiat Azova*“. În 1896 a fost comandant al portului *Vladivostok*. În 1901 a comandat escadra ce s'a întors în Rusia pe oceanul cel mare. La 1903 a fost numit vice-admiral.

Firul telegrafic aduce și vestea despre scufundarea unui încrucișător rusec *Bogaty*. Japonezii nu par a fi atât de mahniiți în urma catastrofei din săptămâna trecută, căci flota pentru aceea tot superioară rămâne celei rusești. Ce privește mișcările armatelor de pe uscat, în curând este așteptată o mare luptă. Generalul *Kuroki* retrăgându-se din naintea armatei ruse parte din tactică, parte pentru a tăia calea lui *Kuropatkin* dela *Mukden* are de cuget să dea o lovitură grea Rusilor. După o depeșă *Kuroki* a și reușit să taie calea de retragere a lui *Kuropatkin*. Intr'aceea se dau ici-colea lupte mai mici, în cari tot Rușii trag scurta.

Lupte în giurul Port-Arthurului.

Londra, 21 Maiu. Lui *Standard* i-se raportează din *Tientsin*, că la *Port-Arthur* s'a schimbat situația cu totul. Eșirea portului este liberă așa că flota rusă a devenit activă.

Londra, 21 Maiu. Conform unei telegrame *Daily* a lui *Telegraph* din *Mukden*, două divizii japoneze au tăiat linia de retragere din *Mukden* a lui *Kuropatkin*, ajungând acesta între două focuri.

Tientsin, 21 Maiu. Agența *Reuter* primește din *Nicivang* armatoarele: Rușii se bucură de rezultatul dobândit cu împedecarea înaintării Japonezilor din *Fengvangcieng*. Această împrejurare este considerată de bun augur, de oare-ce acest rezultat a fost dobândit chiar în ziua natală a Țarului.

Inaintarea spre Mukden.

Londra, 21 Maiu. Lui *Daily Telegraph* i-se rapoartă din *Mukden* cu datul de 10 Maiu: O trupă japoneză grăbește spre *Mukden* cu intențiunea să taie calea de retragere a Rusilor. Tot ziarul acesta vestește din *Nicivang*, că Rușii au reușit să încungiure armata lui *Kuroki* silindu-o să se retragă din pozițiile sale de lângă *Liaoyang* la *Fengvangcieng*.

Mukden 21 Maiu. Agența *Reuter* anunță că armata principală a Japonezilor se poate evalua la 80.000 combatanți, cari au poziții ocupate la sud de armata rusă. Așa se crede că Japonezii au încetat cu înaintarea. Trupele ruse se întăresc din zi în zi și sunt și acum stăpâne pe linia ce duce la *Tasikian*.

Berlin, 21 Maiu. Lui „*Berliner Tagblatt*“ i-se raportează din *Mukden*, că un cordon volant japonez a sosit naintea *Mukdenului*.

Londra, 21 Maiu. *Kuropatkin* a decis, că cu proxima ocaziune va trimite 70.000 oameni întru eliberarea *Port-Arthurului*. Lângă *Haincieng* este așteptată o luptă mare.

Tokio, 21 Maiu. Se comunică oficios, că pe peninsula *Liao-Tong* în direcțiunea *Santsuhang* Japonezii au dat peste două detașamente rusești cari au fost puse pe fugă.

† Ilarie Muciu Urechia.

Din Sibiu ni-a sosit dureroasa veste, că un fruntaș membru al societății de acolo, capul unei distinse familii românești, *Ilarie Muciu Urechia*, a încetat din viață în mod subit.

Ne asociem la jalea nemângăiatei familii, și îi trimitem sincerele noastre condolențe, implorând dela Tatăl ceresc mângăiere pentru dînsa, în urma ireparabilei pierderi ce a îndurat.

Cuvine-se aci, când anunțăm încetarea din viață alui *Ilarie Muciu Urechia*, să relevăm, că în viața sa acest bărbat a fost un Român adevărat, cu inimă și simțire caldă pentru neamul său; și că din durerile aceluia nu puțină parte i-s'a ajuns și lui în viață.

Om distins prin calitățile sale sufletești, și-a crescut familia într'un spirit de model pentru casele românești.

Fie-i memoria binecuvîntată!

Din partea întristatei familii s'a trimis următorul anunț funebrel:

Cu inima frântă de adîncă durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, tată, frate, socru, moș *Ilarie Muciu Urechia*, primpretor emeritat, secretar al Reuniunii funcționarilor membru pe viață al „Asociațiunei“, azi-noapte în 6/19 Maiu la orele 11 a adormit subit în Domnul, în etate de 65 ani.

Rămășițele pămîntesti ale scumpului decedat se vor petrece dela casa mortuară, Wiesen-gasse Nr. 1, Sâmbătă, la 8/21 Maiu la orele 4 p. m., în cimiterul bisericeii din suburbiul Iosefin. Fie-i țărîna ușoară! *Sibiu*, 7/20 Maiu 1904.

Intristata familie.

DIN ROMÂNIA.

Programa definitivă a serbării celui de al patrulea centenar de la moartea lui Ștefan-cel-Mare, în București, se va fixa Luni, de către comisiunea compusă din toți directorii de licee și școli secundare din București, sub președinția d-lui C. Demetrescu-Iași, rectorul Universității.

La această ședință va asista și d. Sp. Haré, ministru al instrucțiunii publice.

Printre alte măsuri, s'a hotărît ca să defileze cu acea ocaziune țeranii călări îmbrăcați în costume naționale ale fie-cărui județi din țeară; acești țeranii vor fi aleși câte unul de fiecare județ.

S'au și transmis ordine în această privință d-lor prefeți de județe. În București, serbarea va avea un caracter mareț.

Călătoria pe Dunăre a Fiicei Rinului. Maiestățile Lor au fost foarte încântați de călătoria făcută pe Dunăre. În tot timpul Suveranii își manifestau mulțumirea și bucuria ce simțeau. Persoanelor cari au avut onoarea de a fi în anturajul Lor le spuneau că nici odată n'au făcut o călătorie atât de frumoasă. Mai ales primirea caldă, entusiastă și spontană ce li s'a făcut pretutindenea l-a mișcat adînc. Pe tot parcursul Dunărei, de la Virciorova până la Sulina, populați rurală și urbană forma o masă compactă, ca un cordon uriaș întins de-a lungul malurilor.

M. S. Regina, mișcată de acest mareț spectacol, a și început pe vapor scrierea unei opere care probabil va apare în curînd.

Opera va fi intitulată: „Călătoria pe Dunăre a Fiicei Rinului“.

Din străinătate.

Nota Vaticanului și guvernul francez.

Organul Vaticanului *«Osservatore Romano»* se repede nespuse de vehement contra presei franceze, motivînd atitudinea

curiei romane cu necesitatea imperativă, ce i-se impunea categoric Vaticanului de a protesta contra vizitei lui Loubet la Roma, a cărei ofensă valorează atîta, cît răpirea drepturilor papale la 1870

Guvernul francez a îndrumat pe marele ambasador francez la Vatican, să se procure dovezi sigure despre autenticitatea notei Vaticanului. Dacă din Roma nu va sosi nici un răspuns, atunci ministrul Combes va cere amînarea desbaterei, ear dacă va sosi și va confirma autenticitatea notei de protestare, ceea-ce se ia ca probabil, atunci guvernul va face declarațiunea, că va curma relațiunile diplomatice cu Vaticanul.

Presă franceză cu excepțiunea lui *«Autorité»* și *«Libre Parole»*, cari ambele ziare aprobă procedura sîntului scaun, cere vehement și cu insistență, ca guvernul să ia poziție contra Vaticanului.

Ziarul italian *«Popolo Romano»* declară, că textul notei publicat de *«Humanité»* nu este identic cu acela înmănat de către nunțul din Paris ministrului de externe Delcassé, ci cu textul notei remise de către secretarul papal reprezentanților puterilor catolice, și care notă este resumatul notei către guvernul francez. Nota către guvernul francez nu cuprinde pasagiul referitor la nunciul papal. Acest ziar pretinde a ști și aceea, că textul publicat de ziare este autentic, și că copia acestei note n'a fost trimisă și guvernului englez, prus și rusesc, fiind nota adresată puterilor *catolice*, avînd ea de scop a exprima și în mod hotărît a accentua, că șefii și capiil statelor catolice nu pot fi primiți de către sîntul părinte, dacă aceștia în același timp voesc să-și facă reverența la regele Italiei și la pontificele roman.

La observarea făcută de către Galli în camera italiană, că aliații Italiei n'ar fi trebuit să primească nota de protestare a pontificelui, *«Kölnische Zeitung»* adaugă că nota n'a fost trimisă tuturor puterilor, decît guvernul prus n'a putut refusa, ceea-ce nici n'a primit.

«Osservatore Romano» relevă, că abandonarea pasagiului referitor la nunțiatul din nota trimisă guvernului francez nu se poate considera de ofensă, ci din contră este a se lua ca semn de respect și al deosebitei considerațiuni față de Franța. Ziarul liberal guvernamental *«Trib.»* observă, că evenimentele din Franța fac o viuă și penibilă impresie asupra cercurilor din Vatican. *Mulți cardinali* și preoți superiori sunt de credință că poziția secretarului papal Merry del Val s'a sguduit, de oare-ce lui îi incumbă răspunderea pentru nota din chestiune. În Roma de alt-cum s'a răspîndit și vestea, că *Merry del Val a demisionat*, ceea-ce se desmintește.

Cercetările pornite la Vatican au dovedit, că nota a fost comunicată deputatului Jaurès de către principatul Monaco. Marele ambasador francez la Vatican Nizard a conferat cu secretarul Merry del Val, dar nu se poate ști rezultatul convorbirei. Se crede că cu toată bună-voința lui Nizard și declarațiunile lui Merry del Val rumperea legăturilor diplomatice dintre statul papal și francez se va putea cu greu evita. După-cum se vestește, papa a conferat cu cardinalii Gotti, Gennari, Agliardi și Serafino Vanutelli, cari au consiliat pe pontificele, să facă prin o declarațiune

în organul oficios, ca efectul defavorabil în urma comunicatului de Vineri seara din *«Ossevatore Romano»* să fie paralisat.

Lui *«Temps»* îi se telegrafează din Roma, că nime nu se poate îndoi asupra sfîrșitului certeii dintre Vatican și Franța. Curmarea relațiunilor diplomatice se va face în curînd prin revocarea ambasadorului francez Nizard.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Maiu 1904.

— **Noul vicișpan.** Mercuri (18 Maiu) s'a ținut congregația dela Deva, așteptată cu mare încordare în tot comitatul. A fost ea însăși încordată. Din cei 500 membri, peste 400 erau de față, — lucru rar de pomenit aceasta. Deja din presară sosiseră mulți. Dimineața s'au dat cele din urmă încercări de *«cucerire»* din partea celor două partide a candidaților de vicișpan. Oamenii lui Török tot nădăjduiau. Pe la orele 8 au intrat pe drumul Hunedoarei 26 trăsuri de-odată (cu 53 membri de congregație și vre-o 7 nemembri); erau Orăștienii. Când i-au văzut și s'a știut că sunt toți pentru Pogány, soartea luptei se socotea deja hotărîtă. Așa a și fost. La alegerea de vicișpan Pogány Béla, a căpătat 221 voturi față de 137 ale lui Török. Cu Török a votat numai oamenii administrației și cei atârănători de ceva interese, cu Pogány mulțimea celor independenți. Noul vicișpan mulțumind pentru alegere, a declarat că vrea să fie drept și legal și că va urmări buna înțelegere și buna împreună viețuire între naționalitățile comitatului, iar mai mult de atîta nici nu așteaptă dela d-sa nimenea. De va reuși a ținea în mână cumpăna dreptății și a legalității, — în activitatea sa, scrie *«Libertatea»* își va câștiga tot mai mult stima și aprecierea publicului comitatului și se va dovedi vrednic de popularul nume al familiei Pogányeștilor, cari, ca fișpani și înalți funcționari publici, au lăsat după sine bunul nume de oameni drepiți și neasupritori, calități pierdute azi aproape cu totul din prea mulți funcționari publici la noi.

— **Un deputat guvernamental și ueenicii săi socialiști.** Sub titlul acesta *«Alkotmány»* de ieri reproduce din un ziar kossuthist următorul comunicat, care n'are lipsă de comentari:

În afacerea vîrsării de sînge din Aleșd, geandameria a pornit o severă cercetare, pentru a constata, fost-a ori nu legitimă folosirea armei din partea geandarmilor. Juriul militar erî a ascultat pe secretarul partidului social democrat: *Ehrenfeld Adolf*, care a mărturisit următoarele:

— Pe mine și pe soțul de principii *Sonnenwirth Lajos* ne-a chemat la sine ziaristul *Fehér Dezső* și ne-a făcut propunerea să împedecăm adunarea 48-lor. L-am întreat, în a cui nume ne face propunerea asta.

— În numele deputatului din Aleșd *Telegdy Károly* a cărui adunare constituantă tot d-voastră ați zădărnicit-o și care e dispus pentru zădărnicierea adunării...

— Ah, asta e interesant, observă unul din juriu, un căpitan.

— Continuă numai — zice președintele.

— Noi, la moment am sistat pertractările și am declarat că l-am ascultat cu scîrbă pe *Fehér Dezső* și dacă va fi ceva nenorocire, pe sufletul lui se va usca. Nu știu dacă nu și-a încercat în altă parte norocul.

— Ce deputat e *Telegdy* — întrebă președintele?

— Guvernamental — răspunde *Ehrenfeld*.

Juriul s'a retras și în urmă presidiul a declarat:

— Pe noi nu ne importă aceste, noi numai partea militară o judecăm.

Adevărat sunt aceste d-le deputat Tegdy?

— **Deputație la vicișpan.** Sâmbăta înainte de amiază o deputație compusă din mai mulți fruntași din Bêrzava s'a prezentat la vicișpanul Aradului pentru a reclama în contra unor dispoziții arbitrare ale notarului d'acolo, care un pământ al comunei vre-a să-l folosească altfel de cum vrea satul.

Vicișpanul a primit deputația bine și a luat măsură pentru-ca să li-se facă oamenilor dreptate.

— **Ovreii dela „Független Magyarország“.** Jupânii dela „Független Magyarország“ sunt prinși cu ocaua mică.

Cât aparține sincerității și cât meschinăriei ovrești, în exploziile de patriotism a acestui organ kossuthist, mai bine se învederează din următorul caz, desvilit de organul de specialitate „Typografia“ din Budapesta.

„Függ. M.“ — scrie „Typografia“ ne-a învinuit că germanisăm. În numărul trecut i-am dat răspunsul potrivit, dar acum din bunăvoința unul cititor al nostru, ne-a venit în mână o tipăritură, care ne face, să ne ocupăm din nou cu „Függ. M.“ Dovadă scrisă este aceasta, că parasiții ideilor 48-iste, eroii aceștia ai fraselor patriotice și — la aparență — dușmani neîmpăcați ai limbei germane, nu se prea feresc de limba germană, când e vorba de vre-un „gheșeft“.

Eată dovoda:

Administration des
Politischen Tagblottes

„Független Magyarország“
Budapest, VI., Károly-uteza 72.

Telefon Nr. 586.

P. T.

Wir erlauben uns, Sie höflich zu ersuchen, Ihre in den Tagesblättern erschienenen Annoncen auch in unserem viel gelesenen und verbreiteten Blatte gültigst einschalten lassen zu wollen.

Wir werden Ihre gesch. Aufträge stets mit der grössten Sorgfalt ausführen und äusserst billige Preise berechnen.

Bei häufigerer Annoncierung gewähren wir Ihnen entsprechenden Rabatt.

Wir pflegen die feste Ueberzeugung, dass Ihre Inserate in unserem Blatte den besten Erfolg erzielen werden und erbitten uns Ihre geschätzten Aufträge.

Hochachtungsvoll

Die Administration des
„Független Magyarország“

Budapest, VI., Király-u. 72 (Teréz-körút mellett.)

„Ce zice la asta derbedeul, care ne-a atacat pe noi pentru suplimentul german? Pfuj!“

— **Condamnați.** Se anunță din Biserica-albă: în Decembrie din anul trecut a fost omorât în ospătăria Novac din Oravița țeranul altfel de un trecut păcătos George Crăciun, luând parte la omor și personalul ospătăriei. Tribunalul din Biserica-albă a ținut acum pertractare finală, osândind pe făptuitorii unul câte unul: Miloș Prică, servitor la 8 ani, Megyery István polițist la 6 ani, Horváth Jakab chelner la 5 ani, George Păsule cojocar la 3 ani și Dimitrie Păsule la 1 an temniță și 500 coroane amendă. Osândiții au fost deținuți.

— **Omor îngrozitor.** Un omor îngrozitor s'a întâmplat Joi în Hódmező-Vásárhely. O tină fată a fost găsită ucisă între tufișul de trestii de lângă dâlmă căii ferate. Bănuiala cade însuși asupra tatălui fetei. Se comunică următoarele amănunte: Nefericita fată a trăit o viață destrăbălată înainte de a ajunge soartea aceasta. Din Seghedin a fost și expulsată pentru desfrânarea în care trăia. S'a retras deci la casa tatălui ei Vidacs Pál în Hódmező-Vásárhely.

Vidacs Pál eră a anunțat la poliție, că fata s'a dispărut. A luat 10 cor. cu sine din banii tatălui ei și a dispărut fără nici o vorbă. Poliția

a constatat, că fata a fost văzută ultima oară în gara din Vásárhely. Un polițist a și agrăit-o.

— Unde mergi așa tristă, Ană?

— Mă duc în lume — răspunsă cu ochii în lacrimi frumoasa fată, — m'a lăpădat tata...

Pleca tocmai trenul dela Seghedin, prin urmare se putea crede că pleacă și dânsa cu trenul. Dar de unde. Inzădar au căutat-o aci.

Vineri dimineața însă a fost aflată în hotarul orașului, aproape de dâlmă căii ferate. Era aruncată între trestii pe un loc mlăștinos, cu capul ucis în mod îngrozitor. Cercetarea a constatat că nefericita a fost omorâtă sus pe dâlmă și tîrîtă în rit de criminali ca să nu i-se poată da de urmă. Sânge și groază e în jurul nefericitei. S'a pornit severă cercetare.

— **Profetii de război.** Ce-ce au darul de a privi în viitor, adică profetii, se ivesc acum cu războiul din Extremul Orient, Colonelul Rogers ale cărui profetii pîn'acum s'au împlinit, profetește anume, că China se va alătura Japoniei ajutându-i la nimicirea liniei ferate Port-Arthur și Vladivostok. În lipsa de proviziuni armata rusă va fi silită să capituleze, prin ce războiul s'a terminat. Acest sfârșit se poate aștepta în curând, ear nu după luni, ori ani de zile cum se crede. Este posibil că prorocul colonel pe baza combinării evenimentelor și împrejurărilor să facă o coniectură mai probabilă de cât cel-cc contemplează întreg mersul viitor al sorții războiului în stare de ecstasă.

— **De ce se tem copiii?** Revista americană pentru fiziologie „American journal of physiology“ a pus cetitorilor sei întrebarea de ce au copiii mai multă teamă? Au sosit peste tot 6500 răspunsuri dintre cari peste 2000 pretind, că mai mulți se tem de fulger. După aceea urmează cel mai mulți cari se tem, de amfibii, de străini, de foc și de moarte. Este interesant, că copiii americani de fel nu se tem de întunec, ceea-ce să explică așa, că nici cei înculți nu-și spărie copiii cu „strigoii“ și „bau-bau“, „care este ascuns pe sub pat, și duce pe copilul, care e rău și nu doarme“. Din răspunsurile date reese și aceea, că copiii se tem pînă la 15 ani, ear fetele pînă la 18 ani.

— **Patria spionajului.** Țeara aceasta este — Japonia. Poate că asta detrage ceva din simpatia, ce simțim pentru ea în luptă cu colosul rusec, dar e fapt. Fie-care Japonez este un spion născut. Cu o abilitate și viclenie neîntrecută se furișează în țeara pe care voesc să o spioneze, unde află apoi toate datele importante și prețioase, de cari au lipsă. Deja înainte de erumperea războiului a năvălit în Manduria un roi întreg de spioni japonezi, care organizat la perfecție, a făcut însemnate servicii patriei. Dar nu numai în Manduria și în provincia Amurului, dar și în Europa, chiar în Petersburg au făcut spionaj, așa că guvernul japonez a cunoscut în mod foarte amănunțit nu numai laturea slabă a organismului militar, greșelile în giurul mobilizării, tactica militară rusă, ci a fost în curat și cu dispoziția suflotească, simpatia popoarelor din Europa cu privire la conflictul, ce amenința pacea universală. Numai săptămânile trecute se vestea, că în Balcani spioni japonezi fac propagandă anti-rusească Orașele japoneze presentă un adevărat sistem de spionaj. Fie-care oraș este împărțit în despărțăminte de câte 15 case, ai căror locuitori au datoria sub pedeapsă în bani a anunța la poliție, ce li-se pare și hătător la ochi suspect în despărțământul său. Astfel am putea zice că fie-care japonez face și servicii de detectiv. Poate ca acestui sistem au Japonezi să mulțumească splendoarea moravurilor și virtuților lor.

— **Patria lui Odiseu.** Imortala epopee a lui Homer, Odisea preocupă de decenii pe arheologii, pentru a afla locul și palatul, unde fidela Penelope a întreținut cu promisiuni pe neastîmpărații pețitori ai sei în credința nestrămutată, că soțul îi se va întoarce dela Troia. Cu câți-va ani mai înainte, directorul institutului de arheologie din Atena Vilhelm Dörpfeld a surprins lumea științifică cu afirmarea, că patria lui Ulisc nici n'a fost Ithaca, ci Leukas. Săpăturile făcute aici însă n'au confirmat spusele arheologului atenean. Acum un aderent fervent și admirator al lui Homer, olandezul Goehopp are de gând să întreprindă la locul unde se vorbește că ar fi fost Ithaca, niște săpături, cu scopul de a face lumină în chestia această întunecoasă. Lucrările, conezute filologului olandez Dr. Vollgraf se vor face pe speșele însușitului cetățean olandez

suspomenit. Conform cercetărilor științifice mai recente antica, urbe regală este a se căuta nu în locul portului de azi Vathy, ci în interiorul insulei de partea nord-vestică în apropierea satului Stauros. Aici a început Dr. Vollgraf la 20 Aprilie a. c. lucrările cu 50 săpători. S'au și descoperit pîn'acum ruine și reliquie, dar mai ales este interesantă descoperirea fundamentului unei case cu multe odăi pe colina Pelikata în o adâncime de 40 cm. în pământ. Afară de asta s'au aflat pe această colină, explorată deja de primul cercetător al Ithakai prof. Partsch, care caută aici urmele palatului regal al lui Odiseu, și mai multe vase din epoca anti-mikenaică. Vollgraf a constatat, că aceste vase seamănă cu cele aflate în Argos, Orchomenos și alte părți ale Greciei. Astfel este probabil, că săpăturile de acum vor duce la rezultatul dorit de arheologii clasici.

— **Inima moștenitorului de tron sârbesc.** Clironomul sârbesc Vassily va deveni când-va rege, presupunând ca niscal oficerii superiori „fideli“ nu vor arangia și tatălui său, actualul rege vr'o noapte de St. Bartolomeu. Mica alteră însă și pînă va ajunge să poarte coroana, trăește zile albe. Drept că cu cele intelectuale nu-și prea sparge capul — (la ce, doar un prinț Sârbesc n'are lipsă de atâta spargere de cap), dar cu atât mai ales caută distracție în altă-ce. Umblă la teatru, călărește, ese cu trăsura la plimbare. Pe lângă asta este și — amoretat în una din cele mai de frunte actrițe ale Belgradului. De câte-ori pășește pe scenă, pe micul Vassily îl vezi în loja sa, fixând ochianul asupra „favoritei“ sale. D'aci se esplică de ce îi place așa tare scena! De câte-ori ese la plimbare cu trăsura, se cară în sus și în jos pe dinaintea casei adoratei. Deja întreg orașul știe despre amorul băiatului regal, care visează deja despre „depunerea rangului“, de renunțarea la tron numai să-și poată realiza dorința sufletului său. Romanul lui Vassily, care nici nu are încă 12 ani, a ajuns și la urechile tatălui său, care într'o zi îl luă pe amoretatul băiat și l'a înblătit cum se cade cu varga, în cât probabil se va fi desmeticit din amețiala-i amoroasă.

— **Congresul internațional de presa.** În St. Louis se va ține un congres internațional al presei. Pentru acest congres s'au anunțat peste 3000 de ziariști, între cari 250 afară din America.

Congresul îl va deschide secretarul de stat Hay, în numele președintelui Roosevelt.

— **Muzeul imperial din Stambul a primit antichitățile descoperite la Sidon.** Catalogul va fi publicat cu un raport asupra cercetărilor și comentărilor arheologice.

În contra antichităților se găesc trei mari inscripțiuni feniciene cu săpătura literilor vopsită în culoare roșie; o inscripție scrisă în limba feniciană și greacă; unspre-zece fragmente de inscripții feniciene pe marmură; un fragment de inscripție hieroglifă a regelui Achoris; un mic sceptru de aur, o parte dintr'un baston pe care e încolocat un șarpe, emblema lui Echmoun (Esculap); o oglindă în bronz cu rama de fildeș; două serii de figurini fenico-egiptene și feniciene în lut smălțuii, cu diferite obiecte ale cultului.

Cu ocaziunea transportării lor de la Sidon la Constantinopol au avut stricăciuni, dar când vor fi reparate pot fi considerate ca cele mai frumoase exemplare cunoscute pînă acum.

— **Săpăturile din forul Roman.** De când cu visita președintelui Loubet la Roma, antichitățile din bêtâna Capitală, și în special Forul, sunt la ordinea zilei.

Ast-fel, corespondentul lui Le Temps trimite ziarului său o foarte interesantă povestire a noilor descoperiri făcute în forul Roman, sub conducerea comandorului Boni, bine-cunoscut în lumea arheologică.

În urma unui scandal științific, d. Boni a înlocuit pe fostul director. Acesta din urmă avea uritul obicei să intrunească din nou marmura antică, pentru a o întrebuița la facere de biserică noi, și reconstitua, cu cea mai mare indiferență, o statuie sfărâmată, imprumutând brațul sau picioarele dela o altă statuie... Era o adevărată profanare.

Directorul actual al cercetărilor, d. Boni și-a început studiile în 1899; cu un „miros“ de arheolog desăvîrșit, d. Boni a știut în scurt timp să găsească și să desgroape adevărate comori arheologice.

El și-a luat noul post cu o marcată simpatie pentru Cesar. Cu drept cuvânt se mira că Roma de pe timpul lui Cesar e cea mai ignorată. Se credea până atunci că Forul fusese aproape cu totul explorat și nu mai avea de cât secrete fără însemnătate istorică și artistică. Se credea că Via sacra fusese descoperită la nivelul ei normal. D. Boni în curând observă că această Via Sacra era o impostură medială. Se săpase numai până la o odâncime de zece metri. La un metru mai jos, se găsi adevărata Via sacra. Pentru Cloaca Maxima, aceeași rectificare. Astfel, după cinci ani de cercetări, s'a ajuns până la Lapis niger, la mormintele preromane, la Sepul crotum, în cari s'au găsit schelete și cenușe omenești din veacul al optulea și al unsprezecelea dinaintea de Christos, cu mult înainte ca Romulus, care n'a întemeiat Roma după cum se credea, să devie șef sau rege la Roma. Acest cimitir prelegendar s'a descoperit sub un unghiu al timpului lui Antonin și Faustin.

Lapis niger, — câți-va metri pătrați săpați în piatră neagră, este locul unde a vrut Romulus să fie îngropat. Ajungea, pentru a fi sigur de acest lucru ca Boni să se ajute cu bătrânul Varron, care zicea că Romulus își avea mormântul înapoia vechilor Tribune, — mormânt împodobit cu doi lei.

Din descoperiri, în descoperiri, Boni a ajuns la Cesar. Atunci, cu o pasiune neobosită. Boni se puse pe lucru și explică multe lucruri cari până atunci fuseseră întunecoase. S'a mai descoperit altarul expiator ridicat în locul în care Antoniu a arătat poporului toga lui Cesar găurită de două-zeci și șase de lovitură de pumnal. S'au descoperit osemintele dictatorului, căruia mulțimea i-a ridicat o coloană în marmoră numidă, cu inscripțiunea: Parenti Patriae. Apoi s'a descoperit adevărata Cloaca Maxima; galeriile în subsolul arenei gladiatorilor; culisele teatrului din For; pedestalul colosalei statui equestre a lui Domițian, etc.

— O nebană la regele Danemarcei. Ziarele din Copenhaga povestesc următoarea istorioară privitoare la o propunere de căsătorie făcută regelui Danemarcei:

Regele Christian are obiceiul de a primi în audiență multă lume în unele zile ale săptămânii. Fiecare se poate prezenta în acele zile regelui, fără vre-o cerere de audiență.

În ultima audiență s'a prezentat și o doamnă, care părea a aparține clasei mai bune a țării. Ea se închină adânc și regele o întreabă cu multă simpatie, ce dorește. Doamna răspunde foarte liniștită, dacă regele n'ar avea dorința să se însoare cu dînsa.

— Cred, răspunde regele, că sunt prea bătrân pentru așa ceva.

Doamna întreabă apoi, dacă nu poate deveni soția secretarului de cabinet al regelui.

— Domnul Rosenstand e și dînsul prea bătrân, replică regele.

— Atunci ași primi să fiu soția ministrului de justiție, a domnului Alberti.

Regele primi propunerea și răspunde că va vorbi ministrului. Apoi adresa câte-va cuvinte adiutantului său, care conduse cu multe complimentări afară pe doamna în cesiune.

— Țigani corturari hoți. Geandarmia din Timișoara a pus mâna erii pe o bandă de țigani corturari, care trăia numai din hoții. La ultimul târg mare din Lipova au furat mărunțișuri cu cari au umplut șase trăsuri. Voiau tocmai să dispară, au fost însă oprii la hotar cu pradă cu tot, care face un bazar întreg.

— Opăreala lui Stanley. Despre Stanley ziare din Londra comunică acum din incidentul încetării sale din viață multe lucruri interesante. Era om strașnic, foarte disciplinat și une-ori crud celebrul explorator al Africei. Cei-ce călătoreau cu el, nu-l prea iubeau, de oare-ce nu a tratat prea omenește cu ei. Nu era stăpân simpatic. Triburile africane l-au numit „piatra, care sfărâmă toate pietrele“. Excepțional numai șefii triburilor aveau atragere către el, căruia le-a impus energia și cruzimea sa, dar mai ales îl erau recunoscători pentru multele sfaturi bune, pe cari i-le dădea acest spirit extra-ordinar de practic, cari sfaturi prindeau totdeauna fine prietenilor săi sălbatici. De aceea și primea de multe-ori cadouri dela acești intimi africani ai săi.

Maî era Stanley din cale afară și gelos de renumele și faima sa. Maî ales îl rodea la inimă concurența la glorie, ce i-o făcea colegul său De Brazza, și pe care îl numea el cel „maî periculos rival“ al său. Această gelosie a mers așa de departe, că rostind cu ocaziunea unei festivități arangiate în onoarea sa un discurs, a criticat rînd pe rînd pe toți exploratorii Africei, ear pe colegul său De Brazza l-a turtit, și l-a despoiat de toate laudele și meritele. La finea acestui discurs, care n'a avut ceva efect plăcut asupra auditorului, a venit și De Brazza, care a fost înștiințat de amicii săi despre felul cum îl „preamărește“ colegul său Stanley. Numai decât ceru cuvânt zicînd următoarele:

— Că ce a zis despre mine *ilustrul meu coleg*, nu știu, de oare-ce n'am fost de față; dar sunt nespuse de fericit, că mi-se dă ocaziune a spune tot ce țin despre el. Sunt fericit că-i pot prezenta *omagiile mele cu câte-va cuvinte de mulțumită pentru acele servicii imense, cari au încununat știința și națiunea cu glorie*. În acest înțeles a urmat De Brazza până la fine, când a fost remunerat cu șogomotoase ovațiuni. Numai Stanley a stat și a ascultat galbin ca ceara și pe semne foarte perplex.

— Luptători japonezi. Soldații japonezi sunt mici dar foarte vînjoși; au niște ochi ageri ca de vultur și sunt țintași minunați. Au o memorie uimitoare, așa că dacă au trecut pe unde-va, țin minte ce au văzut și după ani de zile. Li-e de ajuns un somn de 3 ore, ca să fie pe deplin recreați; sunt din cale afară curați, ascultă de superiorii orbește, așa că este ușor să țină cu ei disciplină și să-i faci să observe regulile igienei. Afară de aceste însușiri frumoase mai caracterizează pe soldatul japonez și iubirea înflăcărată de țeară și neamul și cu toate că proviziunea sa la zi costă 9 centime, el este îndestulit cu soartea sa și se simțește fericit că poate servi patriei sale.

— Cel-ce nu crede este măgar. Nu numai afacerea este afacere, ci și scrisoarea este scrisoare și fără scrisoare nici aceea nu ți-se crede azi, că te-ai născut. Maî de de mult ce-i drept s'a îndestulit lumea și cu mai puțină carte și scrisoare, dar totuși se pretindea și asta, cum dovedește și cazul dela vale. Când generalul Blücher a luat la 1814 Parisul, a pretins 200.000 franci pradă de războiu, pe cari i-a împărțit apoi între soldați. Când doi ani mai târziu la 1816 s'a încheiat pacea, în ministerul de război francez nu s'a aflat nici o scrisoare despre plătitirea acestei sume, căci viteazul general a uitat să dea cuitanță. Dar ce naibă i-a păsat lui de scrisoare, când banii și așa au intrat la el și la soldații săi în buzunar. Ministerul de război însă totuși pretindea scrisoare, că nu i-a venit la socoteală să dea în dar o sumă atât de însemnată nesațioșilor Prusi. Atunci Blücher s'a pus și a dat următoarea adeverință despre banii primiți:

In Franca am primit 200.000 franci.
Tot aci am spesat 200.000 franci.

Rămâne: nimic.

Cel-ce nu crede, e măgar!

Blücher m. p.

Această adeverință a fost arătată și lui Frederic III., care a declarat, că lucrul e în regulă, și socoteala inexceptionabilă.

— Durere de stomac. Sgârçiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Senega.« Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la »Maria Fecioară« a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

157

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electrosare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Un tiner gr.-or. de 21 de ani, ales preot într-o comună cu poziție frumoasă, cu o avere proprie de 10—15000 fl; dorește a face cunoștință cu o domnișoară inteligentă, din familie bună, cu ceva avere, și în etate de maximum 21 de ani.

Epistoalele încât să poate provăzute cu fotografie sunt a să adresa la redacția »Tribunii« în Arad.

Se asigură serioșitate și cea mai perfectă discrețiune.

216 3—5

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biurul de administrațiune al lui

Ingusz I és Fia.

Arad

207

Depozit permanent de materii necesare la ori-ce zidire nouă.

Vânzare în mic și mare.

SZIRMAI ÉS TÁRSA ARAD, Andrassy-tér 4.

(In edificiul hotelului Nádor).

Făină de magnez și leșie de magnezit. Lespezi de izolare, de acoperit și de asfalt.
Alabastru de ghips de structură (marder) Cărămizi diverse pentru acoperite de case.
Var, calitatea cea mai bună. Țești deșebite pentru cansluri.
Ciment de Beocin, Portland și roman Mai departe trimitem:
Cărămizi chamotte rezistente focului. Nășip de Mureș,
Plăci de fayence și maiolica p. pardosire. Petricile mărunte și pentru cărări de
Plăci de Mettlach, romane, țenețiene, de grădină.
kelheim și keramikă pentru pardosire.

Clienților noștri așezăm plăcile de pardoseală, săvărșim lucrul de acoperit casele și ori-ce lucru de asfalt prin specialiștii noștri pe metode proprii.

Bani

226

ca împrumut pe amortisație cu

4%

oferim prin Institutele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.

Credite personale!

Preoților, oficerilor, oficianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără giranți dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

Împrumuturi de bani pe amortisare

mijlocesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital. Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Împrumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, taxele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad. str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.

220

In binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odăi curate și arangiate din nou dela 1.60 cor. în sus

Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON

proprietarul hotelului.

Mutare de atelier!

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. o. public, că la **1 Maiu** mi-am mutat atelierul meu de măsurari de pe str. Atzél-Péter în casa mea de pe strada

Sina-uteza

vis-a-vis de seminarul român

care va figura și mai departe

sub firma

Czirkál Géza

Când adnc aceaste la prețuita cunoștință a on. public, tot odată îl rog pentru binevoitorul sprijin și pe mai departe.

222

Cu deosebită stimă

CZIRKÁL GÉZA.

CAFENEUA DE ELITĂ.

Asztalos Sándor-uteza.

Azi celebrul și cel mai destoinic umorist **PAUL JACK** ca Funkelstein

dă o mare reprezentație

PAUL JACK

ca parodist de teatru.

PAUL JACK, ca veteran.

PAUL JACK,

... cele mai proaspete noutăți din Arad. ...

SURORILE DJELMA.

balerine maghiare italiene, franceze și ruse.

MICZI MILLA,

cântăreață-chasonette.

BÉKEFY JOLÁN,

excentrique

FENYVESI MATILD, cântăreață magh.

TAMÁSY JÓZSEF,

223

cântăreț maghiar.

Sâmbătă pășește pe scenă noua soc.

INCEPUTUL LA 8 ORE.

Cu stimă: **DIRECȚIUNEA.**

Casa de modă p. dame și bărbați

KOPETKO KÁROLY jun.

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Recomand binevoitoarei atențiuni a M. O. preoților depositul meu bogat asortat cu postavuri pentru reverenți, la care acestea se pot căpăta pentru preț echitabil cum n'a mai fost și în calitatea cea mai bună.

Casa de modă pentru dame și bărbați a lui

KOPETKO KÁROLY jun.

214

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Bani!

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orașenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acoarda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salariu de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salariul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai marile chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirii și extrasul de pe casa funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspus.

Adresa:

OZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.